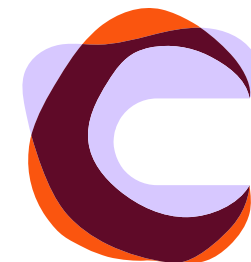

NEDERLANDS KANKER COLLECTIEF

NEDERLANDSE KANKER AGENDA

WOENSDAG 27 NOVEMBER

**Nederlands
Kanker
Collectief**

Tilja van den Berg
tilja@nederlandskankercollectief.nl
06 395 120 67

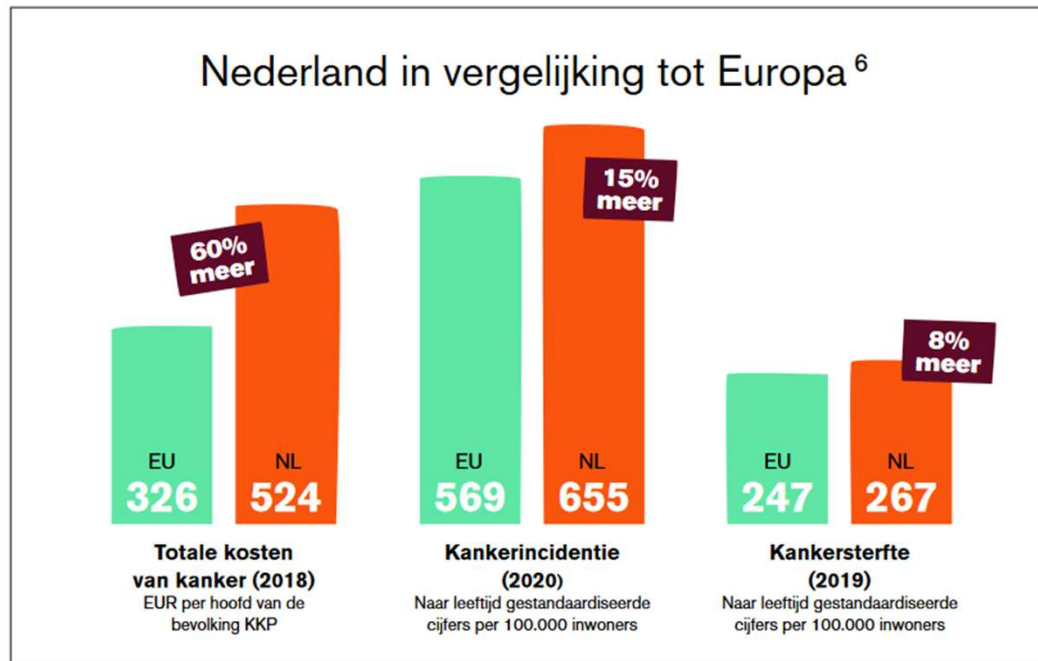
Ragna van Hummel
ragna@re-turn.nl
085 080 68 33
LI: ragna

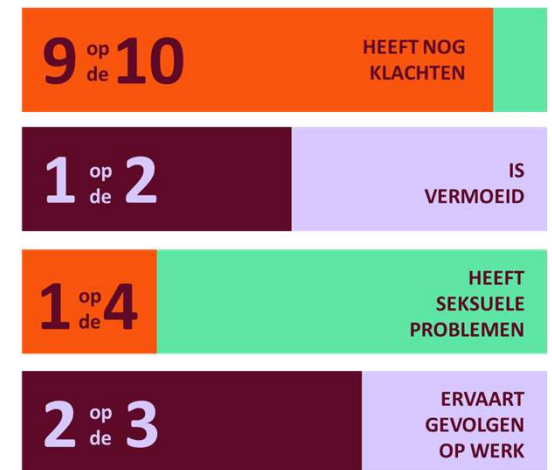
Werk en Kanker

- De Nederlandse Kanker Agenda
- Het doel Werk en Kanker
- Wat willen we bereiken en hoe
- Waar lopen mensen met en na kanker tegenaan
- Waar zijn we al mee bezig

Waarom een kankerplan?

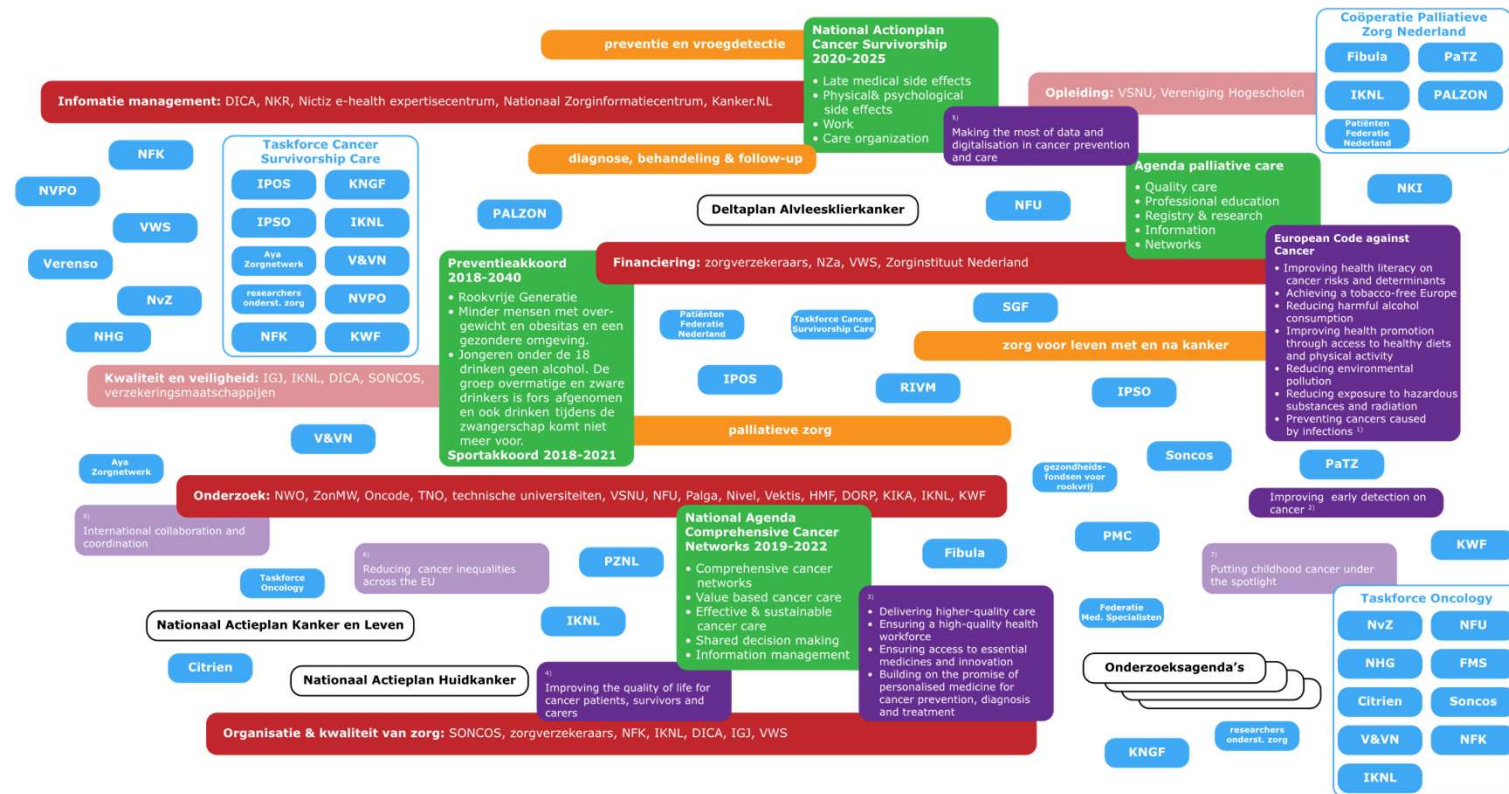

1 op de 2
Nederlanders
krijgt kanker

Klachten >2 jaar na diagnose

Waarom een kankerplan?

Dit overzicht is niet limitatief

Eén plan voor Nederland

24
nov 2023

Nederland krijgt eindelijk een landelijke strategie tegen kanker

Nederland is één van de weinige landen in de EU zonder nationale overkoepelende strategie tegen kanker. Gelukkig komt daar nu verandering in, want de Nederlandse Kanker Agenda (NKA) is gelanceerd.

De agenda met 20 doelen

Preventie

Patiëntreis

Kwaliteit van
leven

Agendavorming - denkkader

Hoe werken we samen in versnellingsteams?

Angela de Boer
Saskia Duijts
Miranda Velthuis
Anouk Boerman
Monique de Jong
Cobi Oostveen
Desiree Dona
Ragna van Hummel

AUMC
AUMC/IKNL
IKNL
KWF
NFK
NVAB/NVKA
RadboudUMC
Re-turn

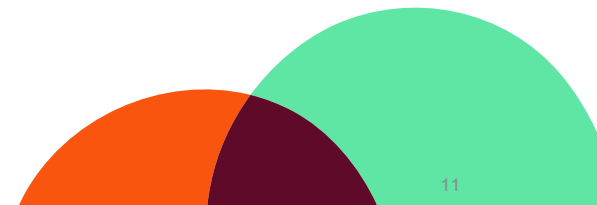
Stappen tot aan een actieplan

Wat willen we veranderen?

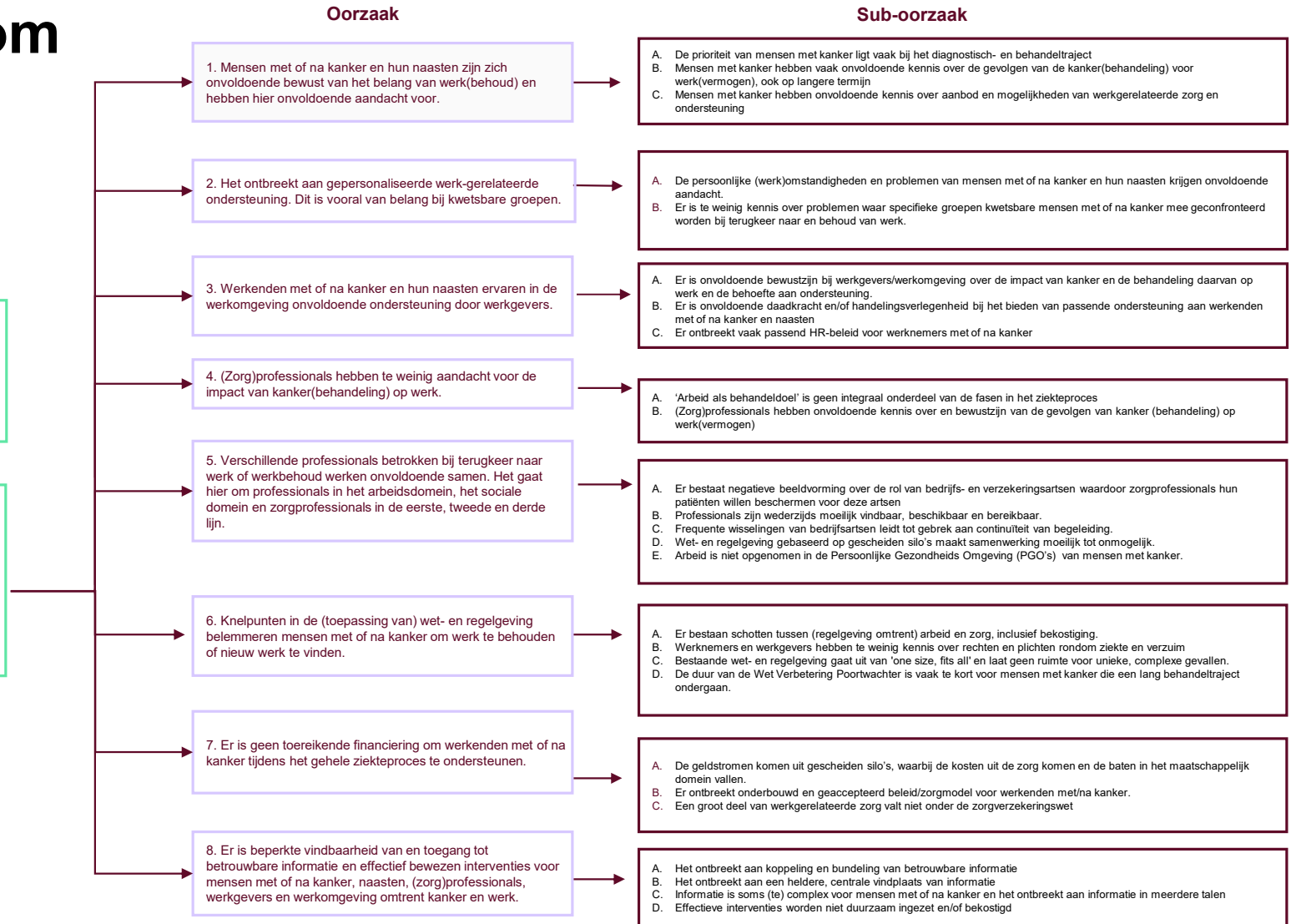
In 2032 kunnen mensen die leven met of na kanker naar eigen wensen, behoeften en draagkracht werken

Probleemboom

Doel Werk en Kanker
In 2032 kunnen mensen die leven met of na kanker naar eigen wensen, behoeften en draagkracht werken

Probleem
Mensen met of na kanker ervaren belemmeringen bij het terugkeren naar werk, het aan het werk blijven, en/of het vinden van (ander) werk.

Probleemboom

Probleem
Mensen met of na kanker ervaren belemmeringen bij het terugkeren naar werk, het aan het werk blijven, en/of het vinden van (ander) werk.

Oorzaak

1. Onvoldoende bewustzijn van belang van werk (patiënt en naasten)

2. Gebrek aan gepersonaliseerde werk-gerelateerde ondersteuning

3. Onvoldoende ondersteuning door werkgevers

4. Te weinig aandacht voor de impact (zorg)

5. Onvoldoende samenwerking professionals.

6. Knelpunten wet- en regelgeving

7. Geen toereikende financiering

8. Beperkte vindbaarheid van en toegang tot betrouwbare info

Canvas 1 – Belang van werk(behoud)

Probleem <i>Wat we willen veranderen</i>	Activiteiten <i>Wat we willen doen</i>	Output <i>Wat het directe resultaat is als gevolg van de activiteit</i>	Outcome <i>Wat het effect van het directe resultaat is op de doelgroep</i>	Impact <i>Welke impact we hebben</i>
<p>Oorzaak 1 Mensen met of na kanker en hun naasten zijn zich onvoldoende bewust van het belang van werk(behoud) en hebben hier onvoldoende aandacht voor.</p> <p>Sub-oorzaken</p> <p>A. De prioriteit van mensen met kanker ligt vaak bij het diagnostisch- en behandeltraject</p> <p>B. Mensen met kanker hebben vaak onvoldoende kennis over de gevolgen van de kanker(behandeling) voor werk(vermogen), ook op langere termijn</p> <p>C. Mensen met kanker hebben onvoldoende kennis over aanbod en mogelijkheden van werkgerelateerde zorg en ondersteuning</p>	<p>Organisatie van zorg en ondersteuning</p> <ul style="list-style-type: none"> Integreren van het gesprek over werk in de methodiek van samen beslissen Maken van domeinoverstijgende werkafspraken tussen (zorg)professionals in formele en informele zorg over werk, zodat patiënten adequaat worden geadviseerd en doorverwezen. En patiënten weten dat zij bij ieder contact met (zorg)professionals het gesprek over werk kunnen aangaan. <p>Onderzoek, innovatie & implementatie</p> <ul style="list-style-type: none"> Implementeren van de generieke module Arbeidsparticipatie voor medisch specialistische richtlijnen in medisch specialistische richtlijnen Ontwikkelen ziekte-specifieke module arbeidsparticipatie voor in oncologische richtlijnen Opzetten en uitvoeren van onderzoek naar de bijwerkingen van recent geïntroduceerde doelgerichte anti-kankertherapieën en wat daarvan de (late) gevolgen zijn op werk(vermogen) van mensen met of na kanker Organiseren van middelen om onderzoeksresultaten ook daadwerkelijk te kunnen implementeren in de praktijk Promoten en optimaliseren van gespreks hulpen (voor mensen met kanker in loondienst, een uitkering, of voor zelfstandig ondernemers) Ontwikkelen van keuzehulpen over werk voor patiënten en op basis van behoeften verder ontwikkelen van deze hulpen Opnemen van werk in kwaliteitscriteria en normering zorg Verder ontwikkelen van uitkomstmaten voor werk, ook vanuit patiënten perspectief (PROMS en PREMS) <p>Onderwijs</p> <ul style="list-style-type: none"> Opnemen van werk (arbeid als behandeldoel) in curricula van (para)medische (vervolg)opleidingen Betrekken van patiënten in basis- en vervolgopleiding van artsen, verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en huisartsen <p>Informatievoorziening en communicatie</p> <ul style="list-style-type: none"> Vertalen van de richtlijn kanker en werk voor bedrijfs- en verzekeringsartsen en de generieke module arbeid naar toegankelijke patiëntinformatie. Beschikbaar stellen van gepersonaliseerde betrouwbare informatie over de invloed van kanker(behandeling) op werk(vermogen), ook op langere termijn, in samenhang met keuzehulpen Blijven updaten van de overzichtskaart Kanker en Werk Voorlichten van de patiënt, naasten en (zorg)professionals over mogelijke gevolgen/impact van kanker(behandeling) op werk Organiseren van een campagne; bewustwording in samenleving. <p>Beleid</p> <ul style="list-style-type: none"> Lobbyen voor politieke prioriteit voor interdepartementale samenwerking onder andere ten behoeve van werk met of na kanker. 	<ul style="list-style-type: none"> 80% van de artsen voert het gesprek over werk met patiënten 80% van de (zorg)professionals kan patiënten adviseren m.b.t. werk of weet naar wie doorverwezen kan worden 80% van de mensen met of na kanker hebben met hun arts het gesprek gevoerd over werk <ul style="list-style-type: none"> Er is een module arbeidsparticipatie voor in oncologische richtlijnen Er lopen 2 onderzoeken naar de lange termijn gevolgen van kanker op werk Er is een gespreks- en keuzehulp over werk voor patiënten Nieuwe werk-gerelateerde items zijn toegevoegd aan PROMS en PREMS. <ul style="list-style-type: none"> In iedere (relevante) opleiding zijn patiënten betrokken/uitgenodigd Curricula van 3 opleidingen bevat informatie over werk <ul style="list-style-type: none"> Toegankelijke patiëntinformatie over behoud en terugkeer naar werk is beschikbaar voor alle patiënten De overzichtskaart Kanker en Werk is up to date 80% van de patiënten, naasten en (zorg)professionals zijn voorgelicht over de impact van kanker op werk <ul style="list-style-type: none"> 3 gesprekken gevoerd met verschillende overheidsinstanties over kanker en werk (bij kwetsbare groepen) 	<p>A. Patiënten, naasten, de werkomgeving, beleidsmakers en relevante stakeholders uit andere domeinen zijn zich bewust van het belang van tijdige gepersonaliseerde werk-gerelateerde ondersteuning.</p> <p>B. Langetermijngevolgen van kanker op werk zijn beter bekend bij (zorg)professionals en mensen met of na kanker</p> <p>C. Mensen met kanker en hun naasten hebben toegang tot toegankelijke en laagdrempelige informatie over (de gevolgen van) kanker en werk, en het aanbod aan gepersonaliseerde werk-gerelateerde ondersteuning.</p>	<p>Subdoel 1 Mensen met of na kanker en hun naasten zijn zich bewust van het belang van werk en de gevolgen van kanker op werk</p> <p style="text-align: center;"></p> <p style="text-align: center;">Doel In 2032 kunnen mensen die leven met of na kanker naar eigen wensen, behoeften en draagkracht werken</p> <p style="text-align: center;"></p> <p style="text-align: center;">Missie collectief De impact van kanker op de samenleving verminderen</p>

Activiteiten 2024

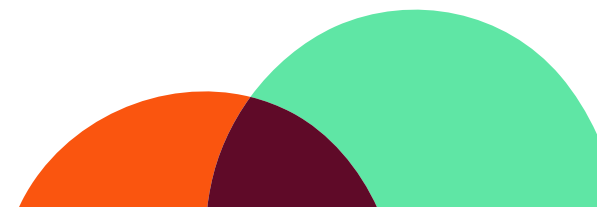
Activiteiten <i>Wat we gaan doen in 2024</i>	Subdoel <i>Waaraan dit bijdraagt</i>
1. Bundelen, toegankelijker maken en stimuleren van benutting van bestaande kennis en ondersteuning bij werkbehoud en terugkeer naar werk voor mensen met of na kanker. (patiënten/werknemers, (zorg)professionals en werkgevers).	8.
2. Bewustwordingscampagne over de impact van kanker op werk en het belang van het voeren van het gesprek hierover.	1 & 3.
3. Lobbyen richting wegnemen van knelpunten in wet- en regelgeving rondom werk(hervatting)	6.
4. Lobbyen voor prioriteit van financiering van ondersteuningsmogelijkheden en de arbeidsgerichte zorg voor werkenden met of na kanker	6. & 7
5. De generieke module arbeid doorvertalen naar kankerspecifieke module en opnemen in tumor specifieke richtlijnen	4.
6. Integreren van arbeid-, revalidatie-, reïntegratie- en sociaal domein in bestaande kankerzorg.	5.

WAT WE
GAAN DOEN
IN 2024

1 op de 2

4 op de 10 werkenden
137 mensen per dag

Kanker in cijfers

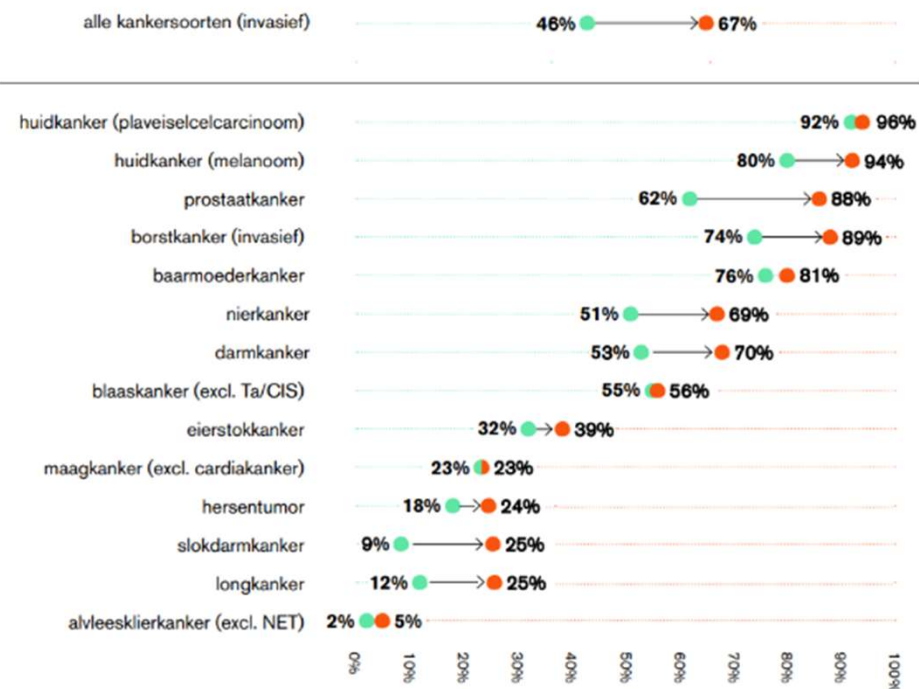
Kanker komt steeds vaker voor ^{4,5}

Bron: NKR - IKNL

5-jaarsoverleving ⁶⁹

van diagnosejaar 1990 ● - 2017 ●

**75% werkt niet tijdens de
behandeling**

**88% heeft een (tijdelijk)
veranderde werksituatie**

RIVM Een samenhangend beeld van kanker (themarapportage), cijfers uit ~2016

NFK Doneer je ervaring Kanker bij jou of je naaste, wat betekent dit voor je werk?

KWF (Web)

Gemiddeld verzuim 151 dagen

maar grote variatie, borstkanker bijv. 350 dagen

Na 24 maanden: 89%

Na 5 jaar: 67%

→ Late uitval

→ **25% zou iets willen veranderen**

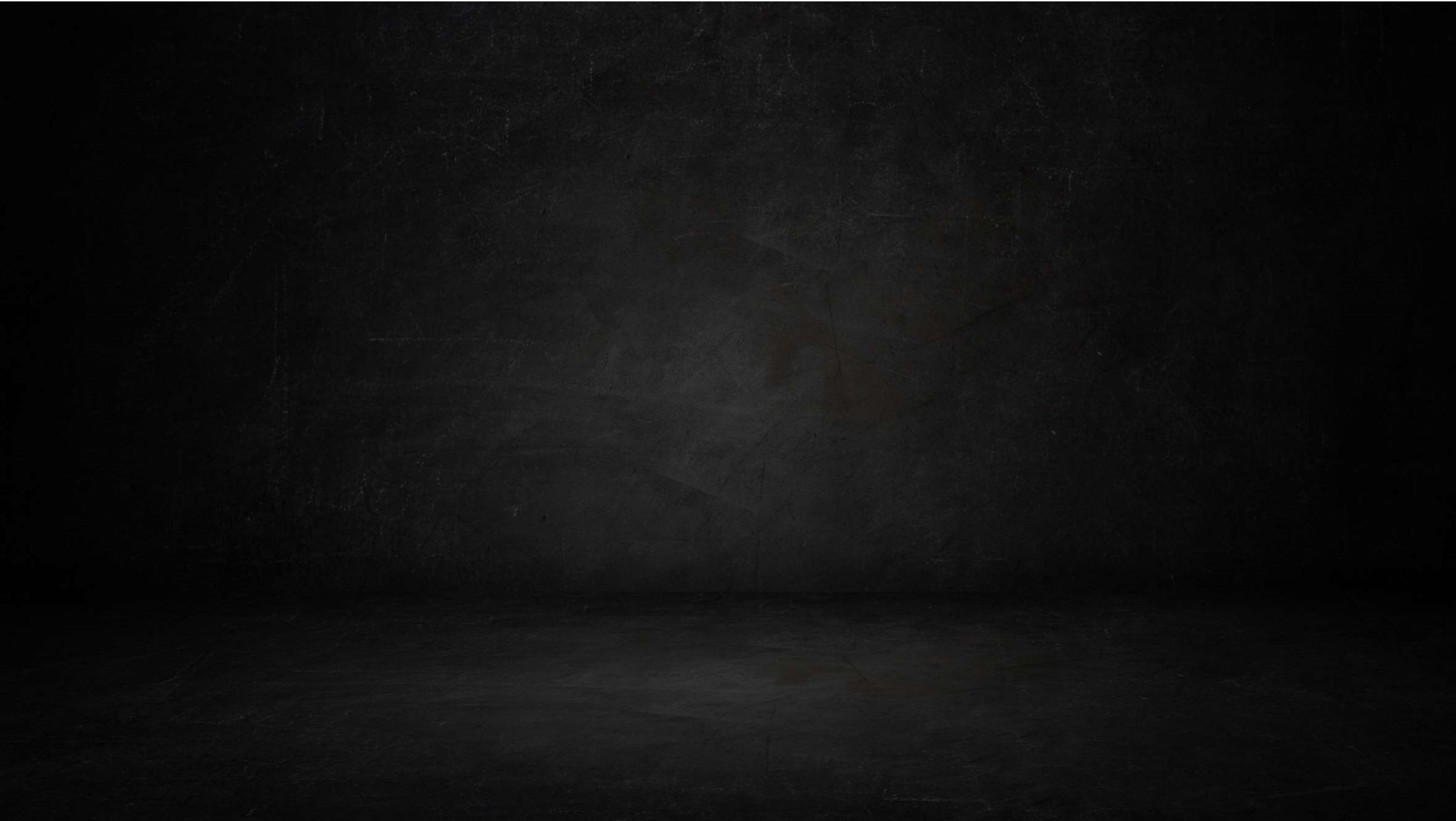
Mehnert, A. Employment and work-related issues in cancer survivors (Publicatie).

RIVM Een samenhangend beeld van kanker (thema-rapportage), cijfers uit ~2016

Kans op werkloosheid

34% vs. 15%

- Kunnen werken staat voor overlevers in de top 3
- Overlevers ervaren niet kunnen werken, of werk niet in hun voordeel kunnen benutten na kanker als dubbel verlies

‘Zwarte gat na kanker’

→ 60% niet over werk gesproken in medische setting

→ Groeiende reden voor WIA aanvragen

Kwaliteit van de terugkeer?!

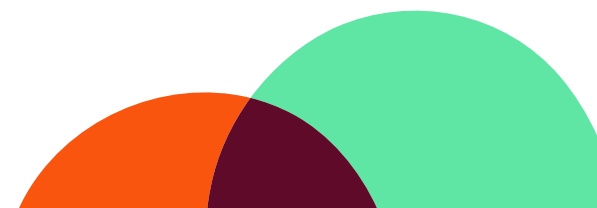
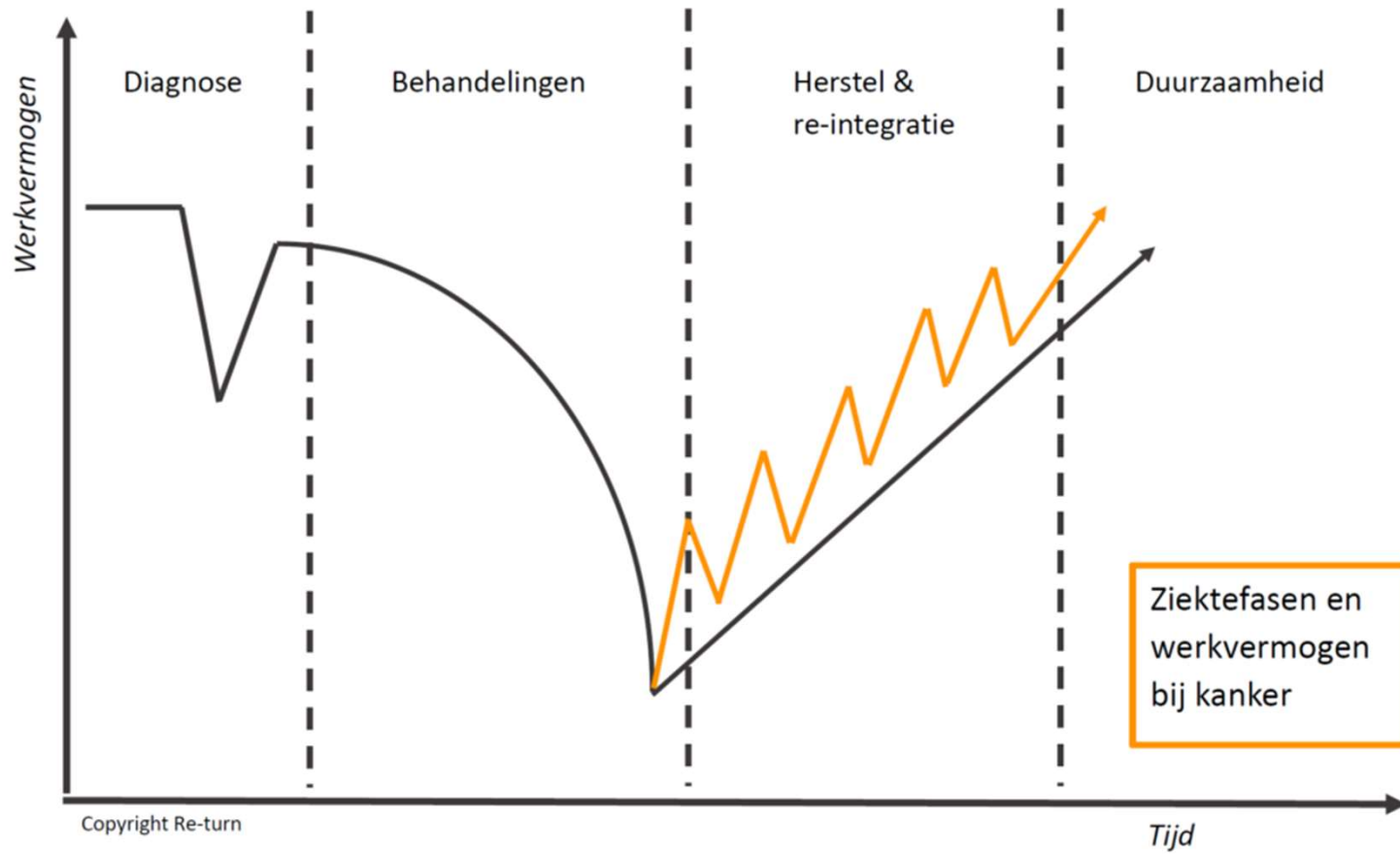

Gevolgen van kanker – in werk

- ✓ Vermoeidheid
- ✓ Cognitieve belemmeringen
- ✓ Wisselende belastbaarheid
- ✓ Fysieke beperkingen, neuropathie

- Herijken van werk als fundament
- Balans tussen werk/privé/behandeling en herstel
- Gebrek aan houvast/coördinatie/communicatie

Werken is gezond?

- Medisch en functioneel herstel*
- Financiële zekerheid / stabiliteit*
- Terugkeer naar 'normaal'**
- Inclusie, participatie

Ja, maar niet vanzelfsprekend

*Timperi et al. 2013 ** Jonkers et al. 2016 (Publicaties)

Waar lopen mensen tegenaan

- Lastig om uit te leggen wat je meemaakt
- Wilskracht en adrenaline
- Terug naar normaal, maar nieuwe grenzen
- Minder energie om te beginnen, 'batterij' verbruik hoger
- Angst en controles kosten energie en productiviteit
- Financiële onzekerheid
- Reizen

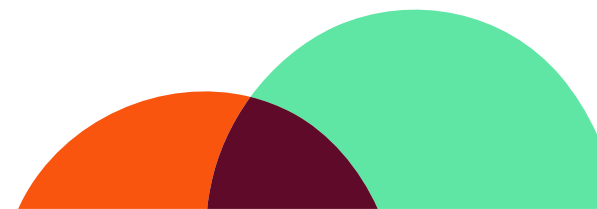
En verder?

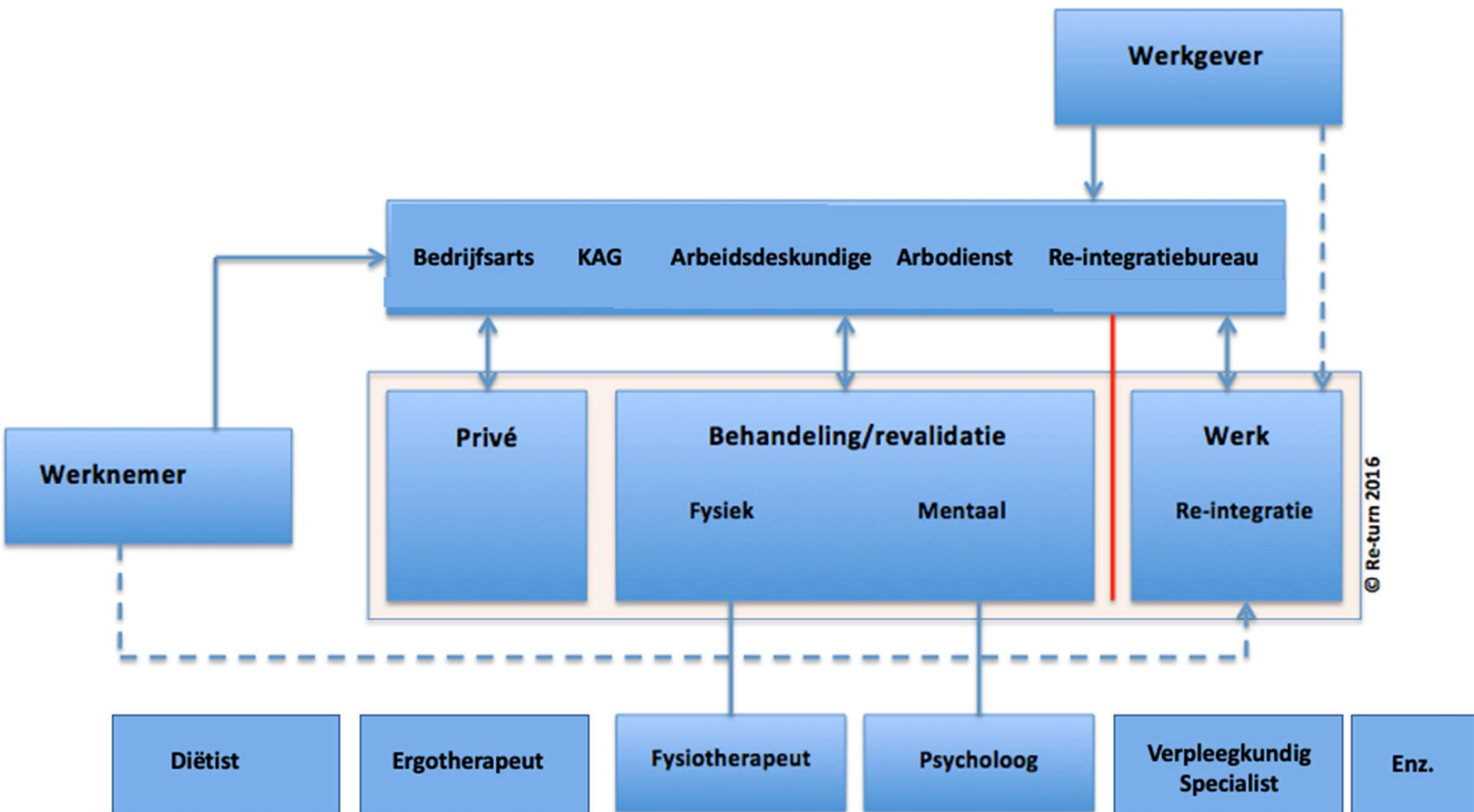
- Gebrek aan handelingsperspectief
- Langdurige karakter kan demotiveren
- Meer zelfzorg nodig
- Lager werktempo / taakintensiteit
- Ongewenste demotie, andere taken/uren
- Spoor 1 en spoor 2 tegelijk moeten volgen

- Afscheid nemen

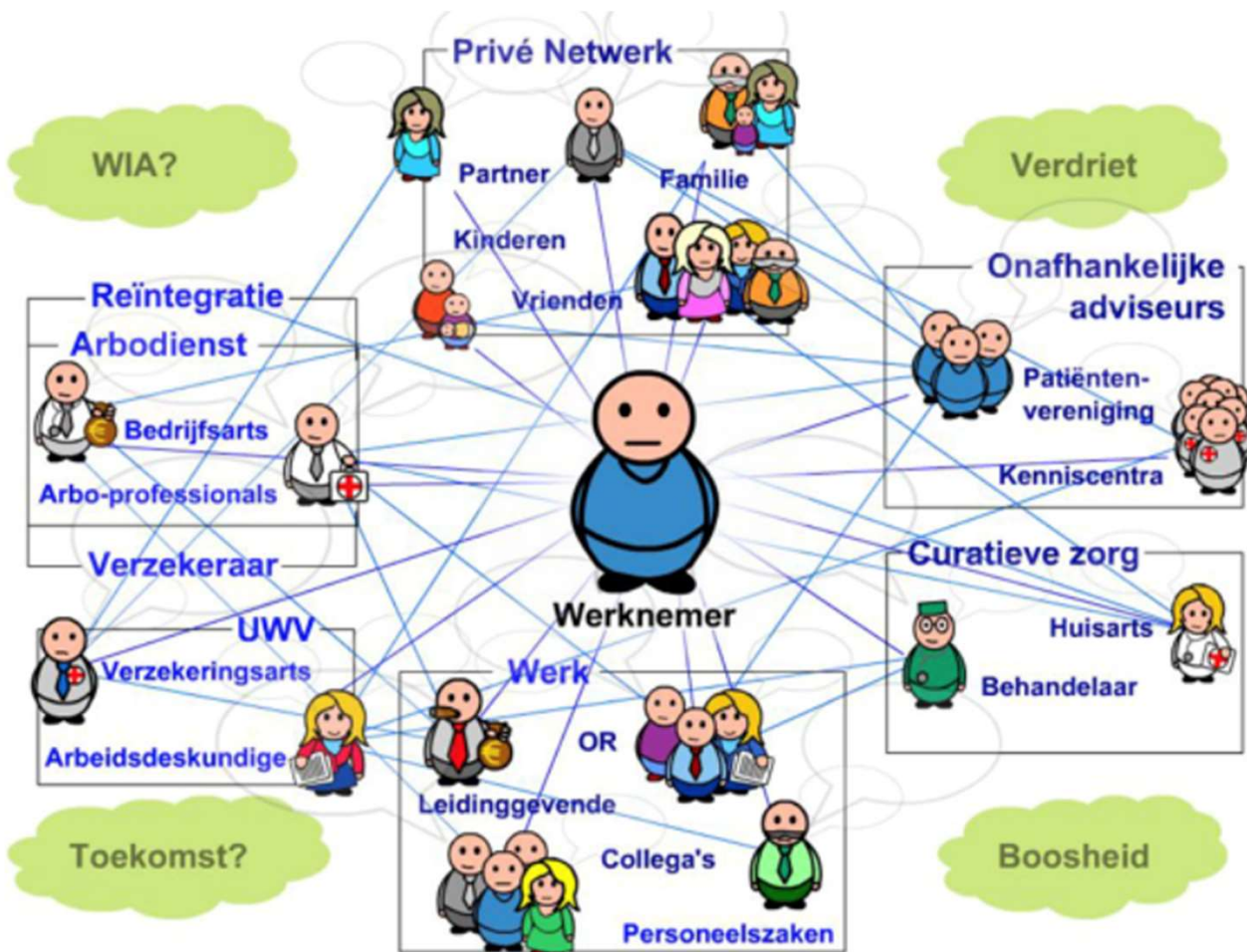
En de leidinggevende?

- Van goede wil
- Bewustwording
- Tijd
- Durven sturen
- Handvatten voor de praktijk

©2008 Sterk naar Werk

Ziekenhuis / tweede en derde lijn

Behandelend arts / behandelteam
 Verpleegkundige / verpleegkundig specialist
 Klinisch Arbeidsgeneeskundige (KAG)

Arbo: verzuim en re-integratie

Bedrijfsarts (arboarts), POB
 Arbeidsdeskundige
 Re-integratiebegeleider
 Werkgever, HR en casemanager
 Arbo-specialisten

Eerste lijn

Huisarts
 (oncologische) paramedici (ft, psy, ergo, logo, diëtist etc)
 BACO

Sociale domein

UWV (verzekeringsarts, arbeidsdeskundige)
 Gemeente (Participatiewet, WMO)

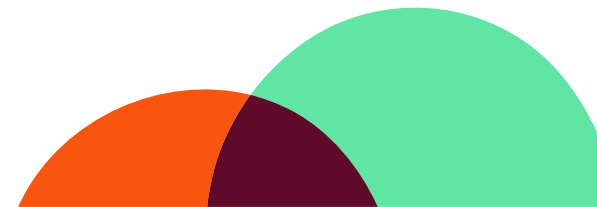
Naasten en internet (socials)

Adviseurs

3 vragen aan Kirsti van Willigen

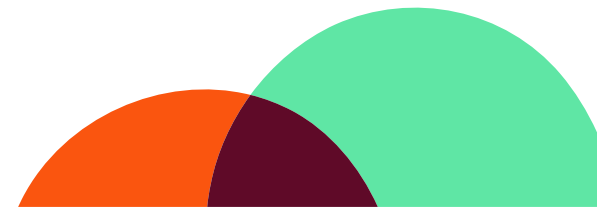

Kirsti van Willigen

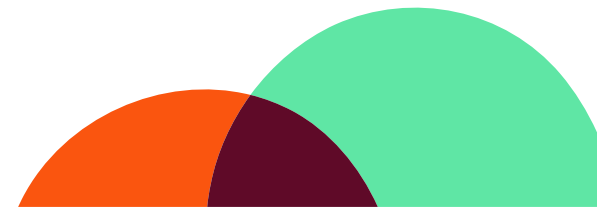
1) Toen je aan je re-integratie begon,
hoe waren toen de omstandigheden?

Kirsti van Willigen

2) Hoe verliep het afronden van je re-integratie?

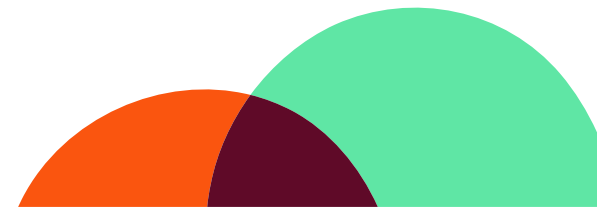

Kirsti van Willigen

3) Op welk moment realiseerde je je dat werken niet meer ging?

A 3D puzzle piece with a white surface and a blue dollar sign (\$) is shown in the foreground. The piece is slightly raised and casts a shadow. The background is a light blue surface with a faint, repeating pattern of puzzle pieces. The word "SOLUTION" is printed in a bold, blue, sans-serif font across the background, following the perspective of the puzzle pieces.

\$ SOLUTION

Wat is er al gestart

- SZW heeft via ZonMW subsidie versterkt voor een consortium van partijen om bestaande informatie over werk en kanker te ontsluiten. Kanker.nl is hiervan de penvoerder.
- KWF is bezig om in een langlopende campagne rond chronische ziekte en werk, bewustwording voor kanker en werk in te richten.
- In de regio Nijmegen zijn gesprekken gevoerd om draagvlak te krijgen voor een proeftuin Domein overstijgende arbeidsgerichte netwerkzorg. Er wordt momenteel gewerkt aan het Plan van Aanpak en een subsidieaanvraag.

Wat zien we nog graag gebeuren?

- 1 op de 2 mensen krijgt kanker. Hun behoeften en die van hun werkomgeving vergen aandacht van beleidsmakers
- Dat is ook in het belang van de Nederlandse maatschappij
- Het is daarom nodig om gezondheidszorg en werk te verbinden zodat werkgevers een actieve rol kunnen nemen, werknemers zeggenschap krijgen en de inzet van (bestaande) oplossingen vergroot kan worden

Contact?

Tilja van den Berg
tilja@nederlandskankercollectief.nl
06 395 120 67

Ragna van Hummel
ragna@re-turn.nl
085 080 68 33
LI: ragna

re-turn
werk & kanker